

Policy för familjerådgivning på kommunalt uppdrag

Akademikerförbundet SSR är det fackliga yrkesförbundet för akademiker. Medlemmarna är beteendevetare, ekonomer, personalvetare, samhällsvetare eller socionomer och arbetar i såväl offentlig som privat sektor. Många är också egenföretagare eller chefer.

Vi är partipolitiskt obundna men tar tveklöst ställning i de frågor som rör medlemmarnas anställning, arbetsmarknad, utbildning och möjlighet till professionell yrkesutövning. Med 64 000 medlemmar är vi det fjärde största förbundet i Saco.

Passion för profession, engagemang, mångfald, jämställdhet och jämlikhet är några nyckelord i förbundets värdegrund. De är vägledande för vårt lokala och centrala arbete. Vår vision är ett samhälle och ett arbetsliv som tillvaratar, utvecklar och värderar akademisk kompetens.

Akademikerförbundet SSR
Box 12800, 112 96 Stockholm
tel 08-617 44 00, fax 08-617 44 01
kansli@akademssr.se
www.akademssr.se

Innehåll

Bakgrund	3
Förebyggande och samhällsbesparande verksamhet	3
Det kommunala ansvaret	4
Värdegrund	4
Syfte	4
Arbetsuppgifter	4
Sekretess	5
Tillgänglighet	5
Hot och våld	5
Bemanning	5
Handledning	6
Legitimitet	6
Eventuella betalningsrutiner	6
Upphandling och valfrihet	6
Grundkompetensen för arbetet som familjerådgivare	7
Akademikerförbundet SSR anser	7

Grundkompetensen för arbetet som familjerådgivare är

- Socionom, eller motsvarande högskoleutbildning med beteendeariktning
- Grundläggande psykoterapiutbildning motsvarande steg 1 (inklusive egenterapi och handledning)
- Flerårig erfarenhet av familjeterapeutiskt arbete eller relationsbehandling
- God kunskap i den lagstiftning som berör verksamheten

Akademikerförbundet SSR anser att

- Regeringen ska fatta beslut om att genomföra en statlig översyn och utvärdering av den kommunala familjerådgivningen
- Regeringen bör uppdraga åt Socialstyrelsen att upprätta formella kvalitetskriterier i form av föreskrifter eller allmänna råd.
- Resurser för systematisk utvärdering ska ingå i ersättningsnivåerna till utförarna
- Kvalitén i verksamheten är avgörande, inte om utföraren är offentlig eller privat
- Familjerådgivning bör liksom samarbetsamtal vara kostnadsfria
- Varje mottagning bör ha minst tre familjerådgivare för att upprätthålla kontinuitet vid ledighet och sjukdom, och för att kunna erbjuda klienter valmöjligheter.

Handledning

Regelbunden handledning ska ske av handledare med handledarutbildning om lägst 30 högskolepoäng och endast tillsammans med andra familjerådgivare med familjerådgivningssekretess.

Legitimitet

Familjerådgivarna arbetar med självständigt behandlingsansvar. Det innebär att alla beslut som fattas faller under familjerådgivarens professionella ansvar.

Familjerådgivartjänst skall inte kombineras med annan tjänst som innebär annan sekretess eller på annat sätt motverkar familjerådgivningens självständiga ställning eller allmänhetens förtroende.

Eventuella betalningsrutiner

Betalningsrutiner skall utformas så att besökarens anonymitet skyddas. Om en kommun väljer att ta ut besöksavgift får avgiften inte vara så hög att den avhåller personer från att söka familjerådgivning.

Beslut om avgiftsbefrielse ska ske med bibehållen anonymitet.

Upphandling och valfrihet

Genom Lag om offentlig upphandling (LOU) och Lagen om Valfrihetssystem (LOV) som trädde i kraft 2008 respektive 2009 har alltför privata utförare tillkommit. Flera utförare innebär många fördelar, bland andra just möjligheten att välja det som passar och kortare väntetider. Men det ställer också höga krav på organisation, beställarkompetens och upphandlingsunderlag.

Vid upphandling är det vanligast att ersättning ges per genomförda besök och inte för samverkan eller förebyggande arbete. På många verksamheter har det medfört att förebyggande arbete försvunnit och att i stället fler besök per dag pressats in.

Akademikerförbundet SSR har funnit brister i både offentligt - och privat driven familjerådgivning. Det kan handla om avtal med företag där tillräckligt kompetent personal saknas, avgiftsnivåer som är så höga att de hindrar enskilda att söka, brister i personalens kompetensutveckling och at antal samtal är förutbestämda oavsett professionell bedömning.

Bakgrund

Den kommunala familjerådgivningen har genomgått stora förändringar de sista tjugo åren. 1995 blev familjerådgivningen ett kommunalt ansvar som skulle erbjudas alla som så önskade. Det var en stor förändring för familjerådgivningen som fram till dess bedrivits inom den terapeutiska kunskaps- och behandlartradition som finns inom landstingen. Kommunaliseringen innebar också att varje kommun blev ansvarig för familjerådgivningens organisation och kvalitet.

Kommunal familjerådgivning är offentligt finansierad men det saknas formella krav på kompetens och kvalitet. Sedan Kommunaliseringen 1995 ha inte någon uppföljning gjorts huruvida familjerådgivningen kom att uppfylla lagstiftarens intentioner.

På förbundet kongress 2012 bifölls två motioner från Föreningen Sveriges kommunala familjerådgivare (KFR) om att verka för kvalitetssäkring av verksamheten vad gäller innehåll, kompetenskrav och organisation, samt att medverka till att en nationell utvärdering av familjerådgivning kommer till stånd.

Det här dokumentet syftar både till att motsvara kongressens krav på kvalitetssäkring samt att utgöra en grund för krav hos beslutsfattare på nationell nivå för att få en nationell utvärdering till stånd.

Nedanstående kompetens och kvalitetskrav för kommunal familjerådgivning utgår från Socialtjänstlagen 5. 3§, lagens förarbeten i Prop.93/94:4 samt Socialstyrelsens Meddelandeblad 17:94 och Meddelandeblad, april 2008.

Förebyggande och samhällsbesparande verksamhet

Familjerådgivning är en billig och besparande insats för samhället, både på kort och på lång sikt. En avhandling av Anne-Marie Lundblad (Kärlök och Hälsa 2005) visar tunga och allvarliga problem hos de par som söker familjerådgivning. Föräldrar som söker familjerådgivning är till och med mer symtombelastade än föräldrar till barn på barnpsykiatrisk klinik eller patienter inom öppenvårdspsykiatri. En undersökning från Föreningen Kommunala Familjerådgivare (KFR) visar att unga barnfamiljer idag söker hjälp för problem i ett tidigt skede och att våld i familjen ofta är en avgörande faktor. När motsvarande problem behandlas inom hälso- och sjukvården (BUP eller psykiatri) regleras behandlingen av Patientsäkerhetslagen och tillsyn, men något motsvarande finns inte inom kommunal familjerådgivning.

Det kommunala ansvaret

Kommunal familjerådgivning är en frivillig insats som kommunen är skyldig att erbjuda den som begär det. Beslut om familjerådgivning kan därför inte bli föremål för biståndsbedömning eller beslut. Av detta följer också att insatsens omfattning och utformning faller inom ramen för familjerådgivarens professionella ansvar.

Värdegrund

Kommunal familjerådgivning bygger på värderingen att goda och trygga familjerelationer byggs på principer om jämställdhet och demokratiska grundvärderingar.

Samhället och familjerådgivaren har ett särskilt ansvar att motverka förtryck och värna om en svagare part, t ex barnen. FN:s barnkonvention och deklarationen om mänskliga rättigheter utgör grund i familjerådgivningens verksamhet.

Familjerådgivningen välkomnar människor oavsett etnisk tillhörighet, religion och sexuell läggning. Familjerådgivningen värnar individens rätt att göra egna livsval.

Syfte

Syftet är att bistå samlevande par som vill fortsätta att leva tillsammans så att de kan hantera sina konflikter, problem och krissituationer. För par med barn som separerar är det viktigt att få hjälp att minska konflikterna för att underlätta gemensamt föräldraskap.

Arbetsuppgifter

Familjerådgivning utgår från vetenskap och beprövad erfarenhet. Familjerådgivningens huvuduppgift är att genom terapisaftal medverka till bearbetning av samlevnadsproblem och konflikter i par- och familjerelationer.

Förebyggande arbete (information, utbildning, konsultation) ingår i arbetsuppgifterna. Den kommunala familjerådgivningen skall även bidra till föräldrautbildning samt till fortbildningsverksamhet för andra personalgrupper.

Regelbunden systematisk utvärdering skall ske av verksamheten, inklusive analys av vilka grupper familjerådgivningen når, med fokus på särskilt utsatta grupper.

Sekretess

För kommunal familjerådgivning gäller "absolut sekretess", en för familjerådgivning förstärkt sekretess i sekretesslagen.

Lokaler, inklusive väntrum, ska vara avskilda från annan verksamhet på ett sådant sätt att besökarens anonymitet kan upprätthållas utan hinder för en god arbetsmiljö, säkerhet och trygghet.

Tillgänglighet

Tidsbeställning skall kunna ske via e-post och telefon. Bedömning vid nybesök är ett kvalificerat arbete som ska göras av familjerådgivare. Alla verksamheter ska erbjuda telefonrådgivning. Om 100 procentig anonymitet inte kan garanteras via nätet ska det tydligt framgå, så att klienten kan göra ett medvetet val.

Väntetiderna bör inte överstiga två veckor, och beredskap ska finnas för att ta emot par i akut kris, där det finns barn.

Hot och våld

Enligt en undersökning som Novus utfört på uppdrag av Akademikerförbundet SSR har var tjugonde familjerådgivare utsatts för hot eller våld i sin yrkesutövning. Ändå är nästan var tionde familjerådgivare ensam i sin verksamhet. En del av arbetet sker dessutom på obekvämt arbetstid och i utlokaliserade verksamheter där kollegor saknas. En annan sorts risk med "ensamarbetsplatser" handlar om svårigheter att bygga specialistkompetens, erbjuda kontinuitet i kontakter och att bedriva utvecklingsarbete.

Bemanning

En mottagning för kommunal familjerådgivning ska vara organiserad så att minst två familjerådgivare finns i verksamheten. Akademikerförbundet SSR rekommenderar dock att en mottagning har minst tre familjerådgivare för att upprätthålla kontinuitet vid ledighet och sjukdom och för att kunna erbjuda klienter valmöjligheter.

Varje mottagning bör ha minst en erfaren familjerådgivare med lägst fem års erfarenhet av familjerådgivning på kommunalt uppdrag om minst 75 procent tjänstgöring. Familjerådgivaren bör ha grundutbildning i psykoterapi motsvarande steg ett inklusive egenterapi och handledning, samt handledning med minst 200 timmar inom ramen för familjerådgivning, inklusive 60 timmars introduktionshandledning.